



РІВНЕНСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Рівненський державний гуманітарний
університет
Філологічний факультет
Кафедра української мови та славістики

АНОТАЦІЯ

Назва дисципліни / освітнього компонента	Походження та розвиток української літературної мови
Освітня програма	Середня освіта (Українська мова і література)
Компонент освітньої програми	Вибірковий
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	3 кредити / 90 годин
Вид підсумкового контролю з	залік
Мова викладання	українська
Викладач	доктор філологічних наук, професор Совтис Наталія Миколаївна
CV викладача на сайті кафедри	https://www.rshu.edu.ua/kafedry-if/121-personalii/614-sovtys-nataliia-mykolaivna
E-mail викладача	natalia.sovtis@rshu.edu.ua

Метою викладання навчальної дисципліни є вивчення відомостей про формування, розвиток і збагачення української літературної мови в руслі історичних та суспільно-політичних процесів, контактування з іншими мовами; з'ясування особливостей діахронічного розвитку стилістичної системи української літературної мови.

Основні завдання вивчення дисципліни:

- виділити етапи формування української літературної мови та схарактеризувати основні тенденції у межах кожного часового зрізу;
- простежити взаємозв'язки між певними періодами становлення літературної мови - традиційне і нове у загальному спрямуванні мовотворчих процесів;
- акцентувати на мовній політиці, що велася в Україні впродовж століть;
- виявити домінантні джерела творення літературної мови кожного періоду;

- з'ясувати причини взаємодії української літературної (писемної) мови з іншими слов'янськими та неслов'янськими мовами та наслідки міжмовних контактів;
- окреслити шляхи вироблення лексичного і стильового фондів мови, закріплення граматичних і правописних норм;
- ознайомити студентів з основними писемними пам'ятками української мови;
- визначити місце видатних письменників, учених, церковних, політичних і культурних діячів у літературному мовотворенні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- основні етапи історичного розвитку української літературної мови; мовні та позамовні фактори, що вплинули на формування української літературної мови;
- шляхи і тенденції розвитку нової української літературної мови;
- реальні та приховані фактори впливу на її функціонування;
- роль окремих представників літературного процесу, культури, науки у формуванні норм сучасної української літературної мови.

Вміти:

- виділяти і обґрунтовувати періоди розвитку української літературної мови, орієнтуючись на мовні особливості пам'яток та історичні дані про український етнос;
- простежувати історичний взаємозв'язок діалектної та літературної форм української мови;
- аналізувати пам'ятки церковно-релігійного та світського змісту XI-XIV ст., з'ясовувати стилістичну і жанрову специфіку цих творів;
- встановлювати за мовностилістичними особливостями історичну специфіку жанру чи стилю, оцінюючи внесок окремих персоналій в історію української літературної мови;

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Літературно-писемна мова періоду Київської Русі та староукраїнська літературна мова

Тема 1. Вступ до курсу. Предмет, завдання і значення курсу. Основні джерела вивчення української літературної мови. Питання походження та періодизації української мови.

Тема 2. Літературно-писемна мова Київської Русі. Походження писемності у східних слов'ян. Перший південнослов'янський вплив.

Тема 3. Функціонування староукраїнської мови в Литовській державі.

Тема 4. Концепція літературної мови другої половини XVI - першої половини XVII ст. Характеристика мови полемічних творів. Поява братських шкіл та особливості освіти в них. Початок книгодрукування України. Мова українського бароко.

Змістовий модуль 2. Нова українська літературна мова

Тема 1. Нова українська літературна мова (кінець XVIII – I пол. XIX ст.). Формування української літературної мови на основі середньонаддніпрянських говорів. Значення творчості Т. Шевченка в історії української літературної мови.

Тема 2. Розвиток української літературної мови в II пол. XIX ст. – поч. XX ст. Розширення сфери застосування української літературної мови на народній основі у Східній та Західній

Тема 3. Українська літературна мова в 30-90 р. XX ст.

Тема 4. Розвиток української літературної мови на межі XX-XXI ст. Неприятливі умови для розвитку української мови у радянські часи. Правозахисні документи щодо української мови доби державності. Основні тенденції розвитку сучасної української літературної мови.